

Cinema

Els 10 "Colloques" de l'Institut Jean Vigo de Perpignan

per Pere Cornellàs i Jordi Graset

El propassat novembre, l'Institut Jean Vigo organitzà el Xè "Colloque" de cinema que, sota l'enunciat genèric de CINÉMA ET HISTOIRE/HISTOIRE DU CINÉMA, eix vertebrador de la tasca investigadora de l'Institut, es dedicà a analitzar "La transmissió del saber a través del cinema francès". Aquesta tasca es basa, fonamentalment, en dues manifestacions de caire ben diferent: el "Colloque" i la "Confrontation". Sense menystenir les altres activitats que també porta a terme l'Institut i que complementen un treball coherent i rigorós que s'inicià l'any 1962. "Les Cahiers de la Cinemathèque", sens dubte una de les millors publicacions de cinema de França -i, per extensió, d'Europa-, deixen constància escrita d'aquest esperit d'investigació de l'equip que presideix Marcel Oms. Per completar aquesta documentació sobre la Història del Cinema i les relacions entre cinema i història, l'Institut edita, conjuntament amb la Cinemathèque de Toulouse, la col·lecció "Archives", que vol difondre tot el material d'interès que, per la seva naturalesa, no pot formar part d'uns treballs monogràfics com els que es publiquen als "Cahiers", cada vegada més una plasmació de les "Confrontacions" i dels "Colloques".

"Les Amis du Cinéma", antecedent de l'actual Institut Jean Vigo, neixen l'any 1962. El 1965, organitzen la primera "Confrontation" -des de 1976, Festival Europeu de Crítica Històrica del Film-, un tipus de manifestació de caràcter més obert i accessible a un públic més ampli que el "Colloque". Altrament, els "Colloques" no neixeran fins 14 anys més tard -el 1979-, com a resposta a la necessitat de confrontar els diversos treballs d'investigació en el marc d'unes jornades d'estudi a les quals les ponències i els debats ocupen un lloc preponderant. L'aprofundiment científic en què es basen les fan, inevitablement, més restrictives.

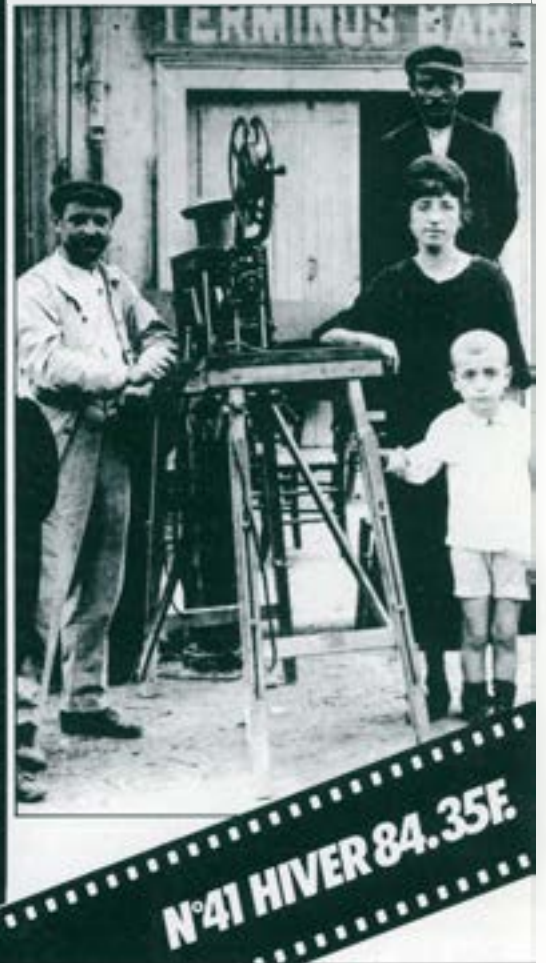
L'Institut Jean Vigo, "Centre d'Estudis de la Història del Cinema i de les seves

LES CAHIERS DE LA CINEMATHEQUE

Revue d'Histoire du Cinéma
éditée par l'Institut Jean Vigo

Pionniers du Cinéma

Cinéma et Mémoire Rurale

relacions amb la Història de les Societats", compta amb el suport de l'Ajuntament de Perpignan i del Département des Pyrénées Orientales i de la Région Languedoc-Roussillon, la qual cosa potencia la seva activitat i projecció sense comprometre, pel que hem vist, la seva independència. El mateix Institut s'autodefineix com "exemple potser únic a França -i a Europa- d'una associació d'educació popular

que evoluciona progressivament vers un organisme d'alt nivell científic, sense haver perdut, però, cap de les seves ambicions i objectius originals" I afirma: "L'Institut Jean Vigo pren, de cara al futur, un lloc a part en el panorama cultural nacional". (1)

Amb motiu de la publicació del "Cahiers" n° 41, dedicat al "Colloque" de 1984, "Pionniers du Cinéma. Cinéma et

Mémoire Rurale", José Baldizzone reprenia la reflexió sobre la perspectiva i metodologia d'apropament al cinema que postula l'Institut, a la llum dels cinc "Colloques" fins aleshores celebrats. Una preocupació permanent és la d'analitzar la interacció entre les dues disciplines - cinema i història-, de manera que el cinema no esdevingui un element secundari al servei de la Història, sobretot després d'haver constatat "històricament" que el paper que la majoria dels historiadors confereixen al cinema és, en el millor dels casos, subsidiari. Diu Baldizzone que "volem eliminar la dicotomia que constatem entre historiadors de societats i historiadors de cinema, atès que aquesta dicotomia engendra, per a les dues disciplines, una lamentable restricció de les seves possibilitats i, concretament per al cinema, un qualificatiu de modest auxiliar o de matèria d'estudis mal acceptada". I afegeix: "Confrontar la Història del Cinema a la Història en general per al millor profit de l'un i de l'altre és un dels nostres objectius prioritaris, tot mantenint com a línia directriu el conferir al cinema un lloc central, és a dir, el considerar-lo la matèria primera i el beneficiari de la reflexió". Les temàtiques escollides per als "Colloques" i per a les "Confrontacions" són fruit de la pròpia evolució de la línia d'investigació de l'Institut, que enllaça les dues manifestacions. Les qüestions fonamentals són: com es reflecteixen determinats fets i comportaments -el que en diríem "Història de les Mentalitats"- a l'àmbit de la representació cinematogràfica? En quins contextos social, polític i ideològic té lloc aquesta representació? I, conseqüentment, en quina mesura aquests contextos condicionen un determinat tipus de representació, tant des del punt de vista de la producció d'imatges com de la seva recepció? I, en un altre aspecte: en quina mesura certes representacions cinematogràfiques poden propiciar un canvi de mentalitat?

Si bé és cert que qualsevol opció crítica corre el perill d'obviar altres possibles -i també vàlides- opcions diferents, la de l'Institut Jean Vigo té un interès excepcional, tant per les seves possibilitats d'anàlisi com pel rigor amb què aquest anàlisi es

porta a terme. Potser l'única limitació important que té és el seu rebuig més o menys explícit de la "política d'autors", que defensava i, en gran mesura, segueix defensant l'altre important corrent crític francès, representat pels "Cahiers du Cinéma" de París. Aquesta actitud, que seria saludable si es centrés en una desmitificació dels aspectes més exagerats d'una "política d'autors" mal entesa, té el risc, si s'actua indiscriminadament -com creiem que passa a vegades a l'Institut-, de no donar els elements necessaris per poder valorar l'aportació fonamental de determinats autors a la Història del Cinema i, alhora, a la Història de les Societats, perquè, per entendre i explicar aquesta Història a través de l'home que, en definitiva, és qui la fa, la sensibilitat i la capacitat d'anàlisi de l'artista són determinants. En aquest sentit, la pròpia metodologia de treball dels "Colloques" és arriscada, perquè pot deformar o, si més no, no deixar prou clara la lectura d'un determinat film, en operar, en part, sobre extractes de pel·lícules -mètode acceptable pel que fa a la producció mitjana, però potser distorsionador quan es tracta de l'obra personal d'un autor, per l'aspecte descontextualitzador que suposa. A més, tot això porta l'Institut a prescindir bastant de l'anàlisi estètica i formal, allò que té de més propi i intransferible l'obra d'un creador.

A part del darrer "Colloque", "La transmission des savoirs a travers le cinéma français", hem assistit també als dos anteriors. El de 1987 fou "La petite bourgeoisie dans le cinéma français" i el de 1988, "L'Ancien Regime au cinéma". Justament perquè la tasca de l'Institut es basa en la investigació i no en l'historicisme, l'anàlisi de dos fenòmens socio-històrics que admeten una confrontació experiencial contemporània com és el cas de "La petite bourgeoisie..." o de "La transmission des savoirs..." permeteren un debat més fecund que la de "L'Ancien Regime...", tot i que

el rigor del treball de l'equip de Perpignan fa que tot agafi un nivell francament alt.

En propers "Quaderns", intentarem d'oferir un resum, el més complet possible, de cada un d'aquests tres "Colloques" esmentats, que permeti, si més no, copsar el grau de coherència i d'interès d'una tasca d'investigació absolutament inexistente al nostre país. A títol indicatiu i per ordre cronològic, relacionem els temes tractats als altres set "Colloques":

- 1/ Els anys vint.
- 2/ La representació dels polítics dins del cinema francès d'entre guerres.
- 3/ La Comuna de París en imatges.
- 4/ La memòria oral del món rural.
- 5/ Pioners del cinema: cinema i memòria rural.
- 6/ El cinema dels grans homes.
- 7/ Louis Feuillade.

(1) Institut Jean Vigo. Publicat amb la col.laboració del Conseil Régional Languedoc-Roussillon. Perpignan, 1987.

